

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/web/portal/home>
2. Соціальна згуртованість. Чому це важливо для громади. URL: <https://decentralization.ua/news/15453>
3. Соціальна згуртованість під час війни: Результати дослідження SHARP. Хвиля 1. URL: https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/PRE_SHARP1_Report-Launch-Presentation_UKR_FIN.pdf
4. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2023 роках. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1335&page=1>

УДК 330.34

Кир'янова О.В.

*доцент кафедра соціоекономіки та управління персоналом
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Попович М.П.

*Голова ВГО «Ремісничя Палата України»,
«Менеджмент соціальної сфери», 4 курс
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

КОНЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОСВІТИ РЕМІСНИКІВ В УКРАЇНІ

Важливість креативної економіки визнається ЄС, креативні індустрії активно інтегруються у його нормотворчі документи та програми розвитку протягом двадцяти років, вийшовши за межі традиційних мистецьких та культурних галузей. Ремісництво як невід'ємна компонента креативної економіки включає розгалужену систему взаємопов'язаних видів діяльності та підгалузей і має потенціал, який визнається міжнародними організаціями, а також національними, регіональними та місцевими органами влади та установами у всьому світі. На креативні індустрії припадає 3 % світового ВВП; вони забезпечують понад 30 млн. робочих місць у всьому світі [1].

Згідно з чинним законодавством України, «креативні індустрії — види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або

креативне вираження, а їх продукти і послуги є результатом індивідуальної творчості» [2].

Ремісництво є вагомою складовою креативних індустрій та одним з важливих секторів сучасної багатоукладної соціально орієнтованої ринкової економіки, забезпечуючи зростання широкої мережі підприємств, кількості приватних виробників-власників, що розвивають локальні та міжнародні ринки та створюють сприятливі передумови для розвитку ефективного конкурентного середовища. В світовій практиці ремесло визначається як висококваліфікована предметно втілена, креативна виробнича діяльність, спрямована на задоволення утилітарних, естетичних та інших потреб населення саме через виготовлення, виробництво та сервіс. Також ремесло існує у вигляді індивідуального, ручного або малого виробництва та вимагає наявності креативу, значної майстерності, особливих знань, інновацій, спеціальних технологій, навичок, вмінь, традицій.

Разом з тим, ремісники часто володіють майстерністю та традиційними методами своєї роботи, але їм бракує знань у сфері управління бізнесом. Забезпечення доступу до сучасних технологій та інновацій є важливим аспектом конкурентоспроможності, відповідно, саме через бізнес-освіту можна навчити ремісників використовувати нові технології та інновації для підвищення ефективності та конкурентоспроможності своїх бізнесів. Не менш важливим є ознаяомлення з експортно-орієнтованими стратегіями для забезпечення стійкості ремісничого бізнесу в умовах економічної нестабільності та війни.

Бізнес-освіта для ремісників має ключове значення оскільки може надати необхідні знання та навички з стратегічного менеджменту, фінансового планування, маркетингу, управління командою, операційного менеджменту та інших аспектів бізнесу. Розвиток підприємницьких навичок, включаючи уміння приймати рішення, вести облік та управляти фінансами, надзвичайно важливі, оскільки стимулюють розвиток підприємців та допомагають вирішувати складні економічні завдання.

Отже, бізнес-освіта створює нові можливості, надає ідеї та інструменти для створення нових продуктів, розширення асортименту, входження в нові ринки, відкриває нові можливості для розвитку ремісничого бізнесу та збільшення прибутків. Разом з тим, бізнес-освіта для ремісників в Україні залишається недостатньо розвиненою через ряд причин, серед яких можна виділити: нормативну неузгодженість, недостатнє фінансування, відсутність спеціалізованих навчальних програм та курсів, що відпові-

дали б потребам ремісників, а також низьку інформованість самих ремісників про можливості отримання додаткової освіти у сфері ведення бізнесу.

Серед основних викликів для ремісників в Україні можна виділити: нестабільну політичну та соціально-економічну ситуацію, зростаючу конкуренцію, зміни в законодавстві, високі податкові ставки, а також відсутність доступу до сучасних технологій та ринків збуту. Причинами такого стану є як внутрішні фактори, такі як відсутність бізнес-навичок і знань про маркетинг, так і зовнішні — економічна нестабільність та обмежені можливості для розвитку.

Враховуючи окреслені проблемні аспекти, ефективність освітніх заходів та програм для розвитку бізнесового мислення ремісників в Україні може бути оцінена через аналіз успішних кейсів, де ремісники після проходження відповідного навчання змогли розширити свій бізнес, вийти на нові ринки або значно покращити ефективність своєї діяльності. Важливим аспектом є також розробка та впровадження програм менторства та навчання від досвідчених підприємців-ремісників, що може значно покращити результати. Іншими словами, розвиток бізнес-освіти для ремісників в Україні вимагає комплексного підходу, який би включав не тільки створення та впровадження спеціалізованих навчальних програм і курсів, але й забезпечення доступу до фінансових ресурсів, новітніх технологій та ринків збуту. Особлива увага має бути приділена розробці програм підтримки ремісників на державному рівні, включаючи податкові пільги, гранти на розвиток бізнесу.

Концептуальні підходи до організації бізнес-освіти для ремісників можуть бути різноманітними і ґрунтуватися на сучасних освітніх та педагогічних концепціях:

1. Контекстуальний підхід — передбачає вивчення конкретного середовища (контексту) та потреб ремісників для розробки навчальних програм та методик. Освітні програми повинні бути адаптованими до специфіки ремісничої діяльності, потреб крафтовиків та умов праці.

2. Професійно — орієнтований підхід — акцентується на розвитку конкретних професійних навичок та компетентностей, які необхідні для успішного ведення бізнесу у ремісничій сфері. Може включати навички стратегування, управління підприємством, маркетингу та ін.

3. Практико-орієнтований підхід — передбачає активне залучення ремісників, які здобувають бізнес-освіту, до практичних

завдань, кейсів, проєктів та інших видів навчання, які дозволяють їм отримати реальний досвід у веденні крафтового бізнесу та вирішенні практичних завдань.

4. Інтерактивний підхід (Peer-to-Peer) — ставить акцент на взаємодію між викладачем та студентами-ремісниками, а також між самими студентами. Він сприяє обміну досвідом, взаємному вивченню та колективному розв'язанню проблем та завдань.

5. Технологічний підхід — використовує сучасні технології, онлайн-ресурси та віддалені навчальні платформи для надання доступу до освітніх матеріалів та можливостей навчання незалежно від місця та часу.

6. Активне використання кейсів та ситуаційних завдань (Case — study) — полягає у застосуванні реальних кейсів з практики крафтового бізнесу та ситуаційних завдань для аналізу та вирішення проблем, з якими стикаються ремісники у своїй діяльності.

Успішна європейська політика та практика управління бізнес-освітою ремісників базується на комплексному підході, що враховує їхні потреби, особливості та вимоги сучасного ринку. Розглянемо основні аспекти означеного підходу:

- *адаптація освітніх програм* — успішні європейські програми бізнес-освіти для ремісників адаптовані до потреб ринку праці та сприяють розвитку практичних навичок, необхідних для успішного ведення бізнесу;

- *підтримка підприємництва* — європейські країни активно підтримують ремісників через фінансові та консультативні програми, що сприяють розвитку та вдосконаленню їхнього бізнесу;

- *стимулювання інновацій* — програми бізнес-освіти для ремісників у Європі спрямовані на стимулювання інновацій та впровадження новітніх технологій у їхню діяльність, що допомагає забезпечити конкурентоспроможність бізнесу на ринку;

- *навчання управлінським навичкам* — є важливим елементом бізнес-освіти для ремісників у Європі: програми навчають ефективному управлінню фінансами, ресурсами та персоналом, що сприяє стабільному розвитку крафтового підприємства;

- *партнерство з бізнесом* — успішні програми співпрацюють з місцевими підприємствами та організаціями для забезпечення практичного навчання та можливостей працевлаштування для випускників;

- *формування підприємницької культури* — бізнес-освіта для ремісників у Європі спрямована не лише на передачу практичних навичок, але й на формування підприємницької культури та мен-

талітету, що сприяє створенню умов для розвитку бізнесу та впровадження інновацій.

Ці аспекти дозволяють європейським ремісникам успішно конкурувати на ринку та забезпечувати сталість та розвиток своїх підприємств. В Україні піонерною організацією, яка докладає послідовних зусиль для організації бізнес-освіти для ремісників є Реміснича Палата України (РПУ). Реміснича Палата України — всеукраїнська неурядова неприбуткова організація, заснована у 2009 році зі штаб-квартирою в Києві. З моменту заснування РПУ активно займається галузевою архітектурою малої промисловості, ремісничої діяльності, адаптацією міжнародного досвіду до українських реалій. Основною метою діяльності Палати є економічне, соціальне та культурне становлення ремісничого сектору в Україні. З цією метою РПУ аналізує та оцінює стан ремісничої сфери та малої промисловості в Україні, проводить навчання для ремісників, сприяє розвитку ремісничого сектору в Україні, лобіює сприятливі умови доступу українських ремісників до ринку ЄС. Крім того, Реміснича Палата України заохочує та впроваджує навчальні програми для ремісників, зокрема, менторство у крафтових індустріях. У 2021 році РПУ реалізувала першу в Україні Школу бізнесу для крафтовиків (Crafting Business Makers School) [3].

Отже, будучи ключовим інструментом для розвитку ремісничої галузі, бізнес-освіта допомагає ремісникам підвищувати свою конкурентоспроможність, розширювати можливості та досягати успіху на своєму підприємницькому шляху, а відповідність бізнес-освіти ремісників європейським стандартам не лише сприятиме їхньому власному розвитку, але й впливатиме на економічну стійкість та конкурентоспроможність країни в умовах війни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Фарінья К. «Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні». URL: [https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative %20Industries %20Report %20for %20Ukraine_UA.pdf](https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative%20Industries%20Report%20for%20Ukraine_UA.pdf)
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії» (від 19 червня 2018 року № 2458-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-19#Text>
3. ВГО «Реміснича Палата України». URL: www.ukrtp.eu